

Przeciwnica_3
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	obornicki	
Gmina	Oborniki	
Miejscowość	Przeciwnica	

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	08.01.2014 r.	Miejsce wykonania	Dom informatora
Czas trwania	02 h 47 min	Forma i wielkość	Plik audio, 65,4 MB
Przeprowadzający	Brak danych	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
OB_PR_003	K	62 lata		

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	<p>Ruks należy do sołectwa Przeciwnica. Mimo iż w jego skład wchodzi trzy wsie, jest i tak najmniejszym sołectwem w gminie. Jesteśmy bardzo rozpieczęczeni.</p> <p>Skąd nazwa Przeciwnicy i Ruks-Młyna, tego nie wiem. To znaczy wiadomo, dlaczego młyn, bo młyn tu jeszcze jest, ruiny, dalej lokomobila. Ale Ruks na pewno nie od nazwiska.</p> <p>Ziemie należały do Zamku Szamotulskiego i moi pradziadowie wykupując Ruks, to było 70 hektarów. Wydzielony był Ruks, a tu była Dołęga Pierwsza i Druga, tam gdzie rezerwat. Czy ta nazwa Ruks była przedtem to nie wiem, bo my tu już od 200 lat. Moje dzieci to już siódme pokolenie.</p> <p>Za ileś kilogramów złota został wykupiony od Nicielskich, w 1814 roku. A ta Dołęga Pierwsza i Druga nadal należała do Zamku Szamotulskiego, a Ruks był prywatny w środku.</p> <p>Dołęga od herbu.</p> <p>Ziemie są tu bardzo kiepskie, ale ze względu na rzekę wykupiono to by postawić młyn.</p> <p>Przeciwnica należała do Raczyńskich, do Obrzycka. I tam w 193-którymś była parcelacja. Częściowo mój dziadek to kupił. Przeciwnica w czasach PGR-u była zapisana na moją mamę dlatego jej nie zabrano, tak samo jak Ruks. To co było zapisane na tatę, zabrano, np. Osowo.</p>
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	<p>Dawniej drogi wzdłuż obsadzano jabłoniąmi, czereśniami, a drogę do Przeciwnicy – Folwarku obsadzono bardzo dawno temu wiśniami i nazwano Wiśniówką. Ja jeszcze pamiętam te stare wiśnie, potem wyrugowano, a nazwa w pamięci została.</p> <p>Zakole Warty to Wypnij Dupa, bo ona rzeczywiście tam</p>

	<p>zakręca pod kątem prawie 90 stopni i tam się często zatory tworzyły.</p> <p>Czarna Woda to strumień, gdzie jest rezerwat i wpływa do Warty, człowiek się czuje jak w Karkonoszach. Bo idzie się granią a w wąwozie płynie Czarna Woda.</p> <p>Na tej Wypnij Dupie była kopalnia węgla brunatnego i tam była karczma. To był główny trakt łączący Oborniki z Szamotułami.</p> <p>Na Dołędze Drugiej była jeszcze 15 lat temu przeprawa promowa do Kiszewa</p> <p>Upust to takie dzikie kąpielisko na rzece Samicy, tam się rozlewisko zrobiło. Upust to w sumie nazwa zapory ale objęło także kąpielisko jako miejsce.</p> <p>Są okopy w lesie, Rosjanie kopali, myśleli, że wzdłuż Warty pójdzie jakiś front.</p> <p>Mamy rodzinny grobowiec, który moja praprababka utworzyła. Była Niemką, protestantką i jej mąż, Golisz zmarł wcześniej, cmentarz był blisko Warty i nisko i był często zalewany, więc wybudowała grobowiec i kazała przenieść.</p> <p>Dolny Sycyn i Sycyn. Dolny jest chyba nad jeziorem, ale dokładnie nie wiem. Oni mówią Dolny, my mówimy Stary.</p>
<p>Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)</p>	<p>Rzeka Samica.</p> <p>zakole Warty niedaleko.</p> <p>jezioro w Sycynie, Sycyńskie. Ale już zarosło.</p>
<p>Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głazów narzutowych)</p>	<p>Świerki przy rodzinnym grobowcu, posadzone jeszcze przez mojego dziadka.</p> <p>U jednego sąsiada na ogródku jest cmentarzysko kultury łużyckiej. Do dziś pewnie dałoby się coś wykopać. Teren należał kiedyś do szkoły, mało urodzajna ziemia i był tam tylko piasek. Zabierano ten piasek pod budowy i raz na jakiś czas jakieś garnki się znajdowało. Jeszcze dziewczyną byłam młodą to się kopało. Swojego czasu pozbieraliśmy co się dało, uratowaliśmy to. Muzeum Archeologiczne nie było</p>

	zainteresowane więc trzymamy to i wystawimy w salce edukacyjnej. Chociaż w muzeum mają moim zdaniem w dużo gorszym stanie skorupy. Mama mówiła, że już przed wojną przyjeżdżali tutaj kopać. Szkoda, że nikt się tym nie zainteresował, bo się dużo zniszczyło.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	My jesteśmy trochę oderwani od reszty. I my jesteśmy Ruks. Albo kojarzeni przez moją mamę jako rodzina (...) Sama rodzina tutaj, moi rodzice, mój wuj z rodziną, brat mamy.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	Mój tata spisał dzieje rodziny (...). Tylko mój tata to lekki grafoman i trzeba brać poprawkę podczas czytania.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p> <p>Coraz więcej młodych uczestniczy, bo im się podoba. Mąż potrafi zainteresować, są konkursy więc chętnie przychodzą. Stwierdzają, że nie jest z nami tak źle.</p>
2.	<p>św. Marcina/11 listopada</p> <p>Jest to święto poznańskie i jako tako chyba tylko w Poznaniu jest uroczyste obchodzone. Oczywiście rogali nie może zabraknąć, ale my kupujemy, być może ktoś piecze. Natomiast na Święto Niepodległości nic patriotycznego się nie odbywa.</p>
3.	<p>Adwent</p> <p>Mama jest osobą starszą i przestrzega postu w tym czasie, ale nie wiem jak reszta społeczności. My nie przestrzegamy.</p>
4.	<p>św. Mikołaja (Mikołajki)</p> <p>Jak są dzieci w domu to się im małe prezenciki lub słodczyce wkłada do butów.</p>
5.	<p>Wigilia</p> <p>Tradycją jest pieczenie pierników, zarówno takich małych ciasteczek jak i normalnego piernika na blasze przekładanego powidłami śliwkowymi.</p> <p>Zawsze mamy dodatkowe nakrycie, taka jest tradycja.</p>

		<p>Jak byłam mała śpiewało się kolędy, dziś telewizja to wyparła niestety.</p> <p>Mamy teraz wnuki to Gwiazdor musi być obowiązkowo.</p> <p>12 potraw się raczej nie przestrzega, na ogół jest więcej, ale wszystko postne, mięso dopiero w Boże Narodzenie.</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji.
7.	Sylwester/Nowy Rok	Jak byłam młodą dziewczyną to wiem, że wystawiali furtki z bram, u nas to było mniej widoczne bo jesteśmy na uboczu, nie wiem do kiedy to funkcjonowało na wsi.
8.	Trzech Króli	Tylko pisanie liter na drzwiach.
9.	Kolędniczy	Brak informacji.
10.	MB Gromniczej	Chodzi się ze świecą do kościoła. Dawniej ludzie bardzo się bali burz, zwłaszcza tutaj przy rzece były ciężkie, to zapalało się gromnice i odmawiało różaniec. Teraz chyba już nie, może z przyzwyczajenia tylko, bo ze strachu raczej nie.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Brak informacji.
12.	Topienie Marzanny	Możliwe, że w szkole.
13.	Środa Popielcowa	Dawniej zawieszało się woreczki z popiołem, ale to jak jeszcze chodziłam do szkoły. Potem już się z tym nie spotkałam.
14.	Śródpoście	Brak informacji.
15.	Niedziela Palmowa	Jak ktoś ma skąd zerwać bazie, to zapewne robi sam. Ozdobi gryczpanem, wstążką. A jak nie, to się kupi. Pod kościołem nawet można zakupić, tuż przed mszą.
16.	Triduum Paschalne	To obrzędy kościelne.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	Tradycją była święconka u nas w domu, ksiądz świecił już zastawiony stół, to było bardzo piękne, uroczyste. Wtedy zaczynały się święta. Teraz jeździmy do kościoła albo pod

		<p>figurę do Sycyna.</p> <p>Wiadomo, że do koszyczka wkłada się tylko po trochu, natomiast na stole było zawsze bardzo obficie, szynki wędzone i gotowane, baby, mazurki.</p> <p>No i najważniejsze, u nas od dziecka jest tradycja malowania jaj w Wielką Sobotę. Malowałam z mamą, malowałam ze swoimi dziećmi, teraz z wnukami. Czasem jacyś znajomi też przyjadą.</p>
18.	Poniedziałek Wielkanocny	To wodą nieszczęsną leją, nie ma litości dla nikogo (śmiej).
19.	Zielone Świątki	Oj to nie, już bardzo długo to święto nie funkcjonuje. Jak byłam mała to strojono wejście do domu brzozą i tatarakiem.
20.	Boże Ciało	<p>Jest procesja w Kiszewie, bardzo ładnie to tam wygląda. No na procesje zawsze się jedzie.</p> <p>Dawniej w Bąblinie w klasztorze też była procesja, ale teraz już nie ma nowicjatu to i tego nie ma.</p>
21.	św. Jana	<p>Wianki w Obornikach są puszczane, ale to jest dość nowa inicjatywa.</p> <p>Jak byłam młoda zdarzyło mi się puścić wianek na Samicy, ale to dla zabawy i tylko raz czy dwa.</p>
22.	MB Zielnej	To jest, święci się zioła. Potem powinno się spalić, bo to poświęcone.
23.	MB Siewnej	Brak informacji.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Brak informacji.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Brak informacji.

2.	Ślub i wesele	Brak informacji.
3.	Śmierć i pogrzeb	Brak informacji.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		<p>Zostało powołane stowarzyszenie przeciwko budowie fermy norek, ale kiedy pomysł fermy upadł stowarzyszenie też w zasadzie umarło.</p> <p>Jest też stowarzyszenie powołane przez mieszkańców Sycyna i Przeciwnicy, Towarzystwo Miłośników Dziedzictwa Kulturowego i Przyrody Wielkopolskiej „Siedlisko”, które powstało we wrześniu 2013 r. robimy półkolonie dla dzieci, pozyskaliśmy fundusze unijne. Przede wszystkim sąsiad był takim motorem do działania, on jest niesamowity. On produkuje trawy i zakłada ogrody.</p> <p>Stowarzyszenie idzie bardziej w tą stronę historyczno-kulturową, nasza spuścizna, dziedzictwo kulturowe.</p> <p>W tym roku będzie remontowana i wyposażona salka w naszym dworku, która będzie siedzibą Stowarzyszenia</p>
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		Brak informacji.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Stowarzyszenie planuje warsztaty dla dzieci z lepienia z gliny, wikliniarstwa. Sama się przy tym będę uczyć bo mnie to interesuje. Będą je prowadzić osoby z Domu Kultury, tutaj na miejscu nikt się czymś takim nie zajmuje.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<p>W Ruksie nie ma, dopiero w Starym Osowie jest krzyż.</p> <p>W Sycynie obok szkoły jest figura Matki Boskiej.</p>

2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Nie słyszałam.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	W Objezierzu jest figura Matki Boskiej Objezierskiej.
4.	Miejsca kultu religijnego	Parafię mamy w Kiszewie, jest tam kościół pw. Św. Anny. Natomiast najczęściej jesteśmy w kościele w Objezierzu, zwłaszcza latem, bo jedziemy wtedy rowerami z mężem. Latem z kolei najbliższej mamy do Obornik.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Brak informacji.
6.	Lokalne odpusty	Odpusty są na Bartłomieja w Objezierzu, w lipcu w Kiszewie.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	Są dożynki gminne, w których uczestniczymy jako sołectwo. Natomiast wiejskich nie ma. Dawniej gospodarze spotykali się po żniwach żeby wspólnie uczcić ich zakończenie, ale to kameralnie. Teraz już tego nie ma.
2.	Dni gminy/wsi	Brak informacji.
3.	Lokalne festyny	Jest dzień dziecka organizowany przez szkołę w Sycynie. Większość wydarzeń okolicznościowych organizuje szkoła.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Żeby coś załatwić w tak małym sołectwie trzeba być społecznikiem. Wszystkie imprezy odbywają się w świetlicy w Niemieczkowie, którą dzierżawi klub łowiecki.